

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

KICHIK BIZNESDA INTERNET SAVDO XIZMATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Rabbimkulov Mansur Obid o'g'li

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti talabasi

E-mail: rabbimqulovmansur@gmail.com

+998913131172

Annotatsiya: *Kichik biznes sub'ektlari iqtisodiy taraqqiyotning muhim bo'g'ini bo'lib, zamonaviy texnologiyalardan to'g'ri foydalanish ularning raqobatbardoshligini ta'minlovchi asosiy faktorlardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda informatsion-kommunikatsion texnologiyalarning keng rivojlanishi, aholi orasida internetdan foydalanish darajasining ortishi va savdo-hamkorlikning yangi bosqichga ko'tarilishi natijasida kichik biznesning elektron tijorat, ya'ni internet savdo xizmatlariga murojaat qilishi tobora kengayib bormoqda. Bu jarayon, bir tomondan, umumiy iqtisodiy muhitga yangi innovatsion g'oyalar va texnologiyalar kirib kelishiga zamin yaratmoqda, boshqa tomondan, tadbirkorlar va iste'molchilar o'rtasida aloqalarning soddalashishi va tezlashuviga olib kelmoqda.*

Kalit so'zlar: *kichik biznes, internet savdo, elektron tijorat, raqamli texnologiyalar, samaradorlik, raqamli marketing, logistika, onlayn to'lov, axborot xavfsizligi, innovatsiya, raqamlashtirish.*

Internet savdo xizmatlari kichik biznes uchun o'zgacha imkoniyatlar yaratadi. Avvalo, elektron tijorat orqali mahsulot va xizmatlarni bozorga chiqarish, reklama qilish va tezkor yetkazib berish imkoniyati ta'minlanadi. Mahsulotlarni sotish uchun an'anaviy do'kon yoki yirik savdo binosiga ehtiyoj kamayadi, bu esa xarajatlarni sezilarli darajada qisqartirishga olib keladi. Bundan tashqari, zamonaviy internet savdo platformalari yordamida kichik

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

biznes egalari o'z mahsulotlarini nafaqat mahalliy, balki xorijiy bozorga ham taklif etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Mazkur jarayon kichik biznesning barqarorligi va mustahkam o'sishini ta'minlashga yordam beradi. Internet savdo xizmatlaridan to'g'ri va samarali foydalanishga erishish uchun avvalo biznes sub'ektlari raqamli savodxonlik darajasini oshirishi lozim. Bu degani, zamonaviy internet texnologiyalari va elektron savdo platformalaridan to'liq va samarali foydalanish uchun zarur bilimlar va ko'nikmalarga ega bo'lish, elektron marketing, raqamli to'lov tizimlari, onlayn-reklama, mijozlar bilan onlayn aloqa bo'yicha zamonaviy yondashuvlarni o'zlashtirish zarur. Internet savdo platformalaridagi imkoniyatlardan keng foydalanish, mahsulot va xizmatlarni ommalashtirish uchun biznes protsesselarni avtomatlashtirish, mahsulot kataloglari yaratish, mijozlarni jalb qilish uchun faol onlayn reklama yuritish lozim [1].

Internet savdo xizmatlari kichik biznesga yangi bozorlarga chiqish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi. Zamonaviy infratuzilmadan to'g'ri foydalanish orqali kichik korxonalar o'z mahsulotlarini butun mamlakat yoki bir qancha chet davlatlarga yetkazish imkoniyatini oladi. Bu esa mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun bozordagi raqobat muhitini yanada kuchaytiradi, mahsulot sifatini doimiy oshirib borish zaruriyati yuzaga keladi. Onlayn savdo orqali mahsulotlarni reklama qilish, ijtimoiy tarmoqlarda ishlash, bloglar va turli raqamli xizmatlardan foydalanish orqali yangi mijozlarni jalb qilish darajasi yuqori natijalarga olib chiqadi. Kichik biznes uchun internet tizimlari imkoniyatidan foydalanishda samaradorlikni oshirishning muhim shartlaridan biri sifatida onlayn to'lov infratuzilmasini joriy etish va takomillashtirish lozim. Internet orqali amalga oshiriladigan har bir tranzaksiya xavfsiz va shaffof bo'lishini ta'minlash kichik biznes egalariга mijozlar ishonchini topish imkonini beradi. Elektron to'lovlar orqali mahsulot va xizmatlarga buyurtma berish, turli bank kartalari yoki elektron hamyonlar yordamida to'lovni amalga

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

oshirish imkoniyati kichik biznes uchun yangi iste'molchilar qatlamini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Internet savdo platformalaridan foydalanishda logistika xizmatlarini to'g'ri yo'lga qo'yish ham samaradorlikni oshiradi. Mahsulotlarni tezkor va ishonchli yetkazib berishni tashkil qilish, logistika kompaniyalari bilan hamkorlik qilish, yetkazib berish muddati va shartlarini aniq belgilash savdo samaradorligini ta'minlaydi. Logistika infratuzilmasini takomillashtirish, mahsulot harakatini real vaqt rejimida kuzatib borish, buyurtmani qayta ishlash va tovarlarni zudlik bilan yetkazib berish orqali mijozlar qoniqishini oshirish mumkin. Bu ham kichik biznesning rivojlanishiga zamin yaratadi. Raqamli marketing strategiyalarini ishlab chiqish, mijozlar bilan onlayn aloqani mustahkamlash va ularning ehtiyojlarini doimiy o'rganib borish kichik biznes samaradorligini oshirishda muhim omillardandir. Raqamli marketing – bu mahsulot va xizmatlarni internet tizimi orqali ilgari surish, turli reklama vositalaridan samarali foydalanish, blog va ijtimoiy tarmoqlarda faoliyat yuritishdan iborat. Raqamli reklama kampaniyalari, maqsadli auditoriyani aniqlash, mijozlarning xatti-harakatini tahlil qilish, reklama strategiyalarini optimallashtirish orqali savdo hajmini tizimli ravishda oshirish mumkin. Mijozlarni doimiy jalb etish, ularning fikr-mulohazalarini o'rganish va takliflarni hisobga olish, raqamli marketing vositalari yordamida samarali natijalarga olib keladi [2].

Internet orqali savdo-ni takomillashtirish kichik biznes egalariga o'z faoliyatini soddalashtirish va qulaylashtirish imkonini beradi. Onlayn platformalarda do'konlar ochish, mahsulot kataloglarini yaratish, doimiy mijozlar bazasini shakllantirish, yangi iste'molchilarni jalb qilish imkoniyatiga ega bo'lish hamda ularning ehtiyojlariga mos ravishda xizmat ko'rsatish xavfsiz va soddaligi bilan ajralib turadi. Internet savdo xizmatlaridan foydalanishda platformalarni to'g'ri tanlash, raqamli resurslar va vositalardan samarali foydalanish biznes egasi uchun doimiy daromad oqimini yaratadi,

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

faoliyat barqarorligini oshiradi. Kichik biznesda internet savdo xizmatlarining samaradorligini oshirish jarayonida korxonalarning ichki boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish, xodimlarni zamonaviy bilimlarga ega qilib tayyorlash, ularni raqamli savodxonlikka o'rgatish va xizmat sifatini oshirishga qaratilgan doimiy treninglar tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Bunda zamonaviy dasturiy mahsulotlar, boshqaruv tizimlari, ma'lumotlar bazasini boshqarish vositalari va onlayn tahlil dasturlari foydalaniladi. Har bir kichik biznes sayt, onlayn do'kon, mobil ilova yoki boshqa platforma orqali o'z brendini keng ommalashtirib, oshkoralik va ishonchlilik darajasini ko'taradi. Bu esa korxonaning kelajakda keng miqyosda o'sishi uchun asos yaratuvchi omillardan sanaladi [3].

Raqamli texnologiyalar yordamida mahsulot va xizmatlarni onlayn savdo kanallari orqali keng ko'lamda taklif qilish, har bir tranzaksiya va mahsulot harakatini nazorat qilish, mijozlar bazasini tizimli yuritish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, yangi reklama va savdo strategiyalarini ishlab chiqish, bozorga tezkor kirib borish imkoniyatini beradi. Kichik biznes internet savdo xizmatlaridan foydalangan holda ko'plab yangi mijozlarga ega bo'lish mumkin. Shuningdek, mahsulot va xizmatlarni individual va guruhli sotish, bozordagi ehtiyojlarni doimiy o'rganib borish, narx va sifat mutanosibligini ta'minlash, raqobat muhitini yaratish imkoniyati zamonaviy onlayn-platformalar orqali amalga oshiriladi. Internetda savdo qilish kichik biznes uchun zamonaviy boshqaruv metodlari va texnologiyalarini keng joriy qilish imkonini beradi. Har bir kichik korxona zamonaviy onlayn to'lov, reklama va logistika xizmatlarini mukammal o'zlashtirgach, tez va xavfsiz elektron tranzaksiyalarni amalga oshirish, mahsulotlarni tez va muammosiz yetkazib berish, mijozlarga yuqori sifatli xizmat ko'rsatish ularga yangi bozorlarni ochadi, moliyaviy natijalarini yanada oshiradi. Kichik biznes sohasida internet savdo xizmatlarining samaradorligini oshirishda turli onlayn

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

tahliliy dasturlar, trafik va konversiyani hisoblash tizimlaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Internet orqali savdo bo'yicha statistik ma'lumotlarni o'rganish, xaridorlar ehtiyojini chuqur tahlil qilish, yangi strategiyalar ishlab chiqish uchun foydalanuvchilar xatti-harakatidan foydalaniladi. Zamonaviy internet savdo xizmatlaridan foydalanishda kichik biznes vakillarining raqamli loyihalarni joriy etishda davlat ko'magidan ham foydalanishi mumkin. Huquqiy va moliyaviy rag'batlar, soliq yengilliklari, subsidiyalar, turli o'quv dasturlari va konsalting xizmatlari kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. Axborot texnologiyalari infratuzilmasini rivojlantirish, zamonaviy to'lov va logistika tizimlarini o'zlashtirish, xalqaro standartlarda xizmat ko'rsatish biznes egalarining samaradorligini yanada oshiradi [4].

Internet savdo xizmatlaridan foydalanish orqali kichik biznes yangi texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni o'z faoliyatiga keng tatbiq eta oladi. Elektron tijorat platformalarida biznes yuritish jarayonlarini to'liq raqamlashtirish, barcha bosqichlarda avtomatlashtirish va soddalash, axborot texnologiyalari yordamida mahsulot va xizmatlar haqidagi ma'lumotlarni ommaga tez yetkazib berish natijasida savdo hajmi ortib boradi. Elektron tijorat xizmatlaridan samarali foydalanish kichik biznes uchun moliyaviy barqarorlik va muntazam ravishda daromad o'sishini kafolatlaydi. Aynan shuning uchun ham zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish, elektron savdo xizmatlaridan malakali va samarali foydalanish kichik biznesning o'ziga xos ustunligidir. Xizmatlar sohasida internet savdo xizmatlarining uzluksiz va samarali ishlashi uchun har bir biznes vakili axborot xavfsizligi chora-tadbirlarini ham to'liq amalga oshirishi lozim. Mijozlarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish, firibgarlikka qarshi ilg'or texnologiyalardan foydalanish, onlayn to'lovlarda xavfsizlikni ta'minlash – zamonaviy kichik biznes uchun majburiy talabdir. Yuqori xavfsizlik darajasiga ega bo'lgan savdo platformalaridan foydalanish,

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

mijozlar shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish, bank maxfiyligi va shaffoflik amal qilinishi, mijozlarning doimiy ishonchini oshiradi. Umuman olganda, kichik biznesda internet savdo xizmatlari samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish, malakali va raqamli bilimlarga ega xodimlarni tayyorlash, zamonaviy to'lov tizimlari, moliyaviy va logistika infratuzilmasini rivojlantirish, raqamli marketing strategiyalarini ishlab chiqish va doimiy mijozlarni jalb qilish ustuvor ahamiyatga ega. Shuningdek, davlat tomonidan ko'rsatilayotgan huquqiy va moliyaviy imtiyozlardan samarali foydalanish, yangi intensiv texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish, bozordagi ehtiyojlarga tez moslashish va mijozlar ehtiyojini har tomonlama o'rganish kichik biznes uchun muvaffaqiyat kalitidir [5].

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, kichik biznesda internet savdo xizmatlaridan samarali va to'liq foydalanish nafaqat biznes samaradorligini oshiradi, balki milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini ta'minlash, zamonaviy savdo madaniyatini shakllantirish, zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni hayotga keng tatbiq etish uchun mustahkam poydevor yaratadi. Zamonaviy kichik biznes faqat internet savdo xizmatlaridan foydalanish orqali emas, balki ilg'or texnologiyalar, marketing strategiyalari va innovatsion rivojlanish orqali ham yangi yutuqlarga erishadi. Bu esa, o'z navbatida kichik biznes sub'ektlariga keng istiqbollar ochadi, iqtisodiyotimizning barqaror va innovatsion taraqqiyot yo'nalishida muhim o'rinni egallashiga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. To'raqulov O., Xaydarov T. Kichik biznes va tadbirkorlik. – Toshkent: O'zbekiston, 2018. – 204 bet.
2. Shaimardonov X., Qosimov D. Raqamli iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2021.

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY international scientific conference

3. G'ulomov S. Tadbirkorlik asoslari. – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
4. www.stat.uz
5. www.business.gov.uz
6. www.economy.gov.uz
7. www.ziyonet.uz
8. www.google.com